

भूकम्पबाट प्रभावित निजी आवास पुनर्निर्माण अनुदान वितरण (पहिलो संशोधन)

भूकम्पबाट प्रभावित निजी आवास पुनर्निर्माण अनुदान वितरण कार्यविधि, २०७३ मा संशोधन गर्न वान्छनीय भएकोले,

नेपाल सरकारले देहायको कार्यविधि बनाएको छ ।

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ: (१) यस कार्यविधिको नाम भूकम्पबाट प्रभावित निजी आवास पुनर्निर्माण अनुदान वितरण (पहिलो संशोधन) कार्यविधि, २०७४ रहेको छ ।

(२) यो कार्यविधि नेपाल सरकारले स्वीकृत गरेको मितिदेखि लागू हुनेछ ।

२. भूकम्पबाट प्रभावित निजी आवास पुनर्निर्माण अनुदान वितरण कार्यविधि, २०७३ (यसपछि मूल कार्यविधि भनिएको) को दफा २ मा संशोधन: मूल कार्यविधिको दफा २ को—

(१) खण्ड (ग) को सट्टा देहायको खण्ड (ग) राखिएको छ:-

"(ग) "केन्द्रीय आयोजना कार्यान्वयन इकाई" भन्नाले प्राधिकरण वा पुनर्निर्माण तथा पुनर्स्थापना कार्यको लागि सम्बद्ध मन्त्रालय अन्तर्गत कार्यक्रम सञ्चालन गर्न स्थापना भएका केन्द्रीय आयोजना कार्यान्वयन इकाई वा प्राधिकरणले तोकेको संस्था वा निकाय वा पदाधिकारीलाई सम्झनु पर्छ ।"

(२) खण्ड (घ) को सट्टा देहायको खण्ड (घ) राखिएको छ:-

"(घ) "जिल्ला आयोजना कार्यान्वयन इकाई" भन्नाले प्राधिकरण वा पुनर्निर्माण तथा पुनर्स्थापना कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने सम्बद्ध मन्त्रालय अन्तर्गत जिल्लास्थित आयोजना कार्यान्वयन इकाई वा प्राधिकरणले तोकेको संस्था वा निकाय वा पदाधिकारीलाई सम्झनु पर्छ ।"

३. मूल कार्यविधिको दफा ३ मा संशोधन: मूल कार्यविधिको दफा ३ को,—

(१) उपदफा (१) को खण्ड (क) को सट्टा देहायको खण्ड (क) राखिएको छ:-

"(क) केन्द्रीय तथ्याङ्क विभागबाट सम्बत् २०७२ साल बैशाख १२ को विनाशकारी भूकम्प र त्यसपछिका परकम्पहरूबाट क्षतिग्रस्त भएका निजी आवास

पुनर्निर्माण एवं प्रबलीकरणका लागि गरिएको लगत संकलन कार्यक्रम अन्तर्गत संकलित तथ्याङ्क र अनुसूची - १ बमोजिमको निरीक्षण, पुनर्निर्माण तथा पुनर्स्थापना सम्बन्धी गुनासो व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७३ र जोखिमयुक्त बस्ती स्थानान्तरण तथा पुनर्स्थापना सम्बन्धी कार्यविधि, २०७३ बमोजिम यकिन भई कार्यकारी समितिले निर्णय गरेको क्षतिग्रस्त निजी घरका घरधनी,

४. मूल कार्यविधिको दफा ४ मा संशोधन: मूल कार्यविधिको दफा ४ को—

(१) शिर्षकमा रहेको "नक्शा र डिजाइन" भन्ने शब्दहरूको सट्टा "भूकम्प प्रतिरोधी प्रविधिको प्रयोग" भन्ने शब्दहरू राखिएका छन् ।

(२) उपदफा (१) को सट्टा देहायको उपदफा (१) राखिएको छ:

"(१) प्राधिकरणले सम्बद्ध विभाग लगायतका निकायहरूसँगको समन्वय र प्राविधिक सहयोगमा राष्ट्रिय भवन संहिता समेतको आधारमा भूकम्प प्रतिरोधी प्रविधि तयार पारी स्वीकृत गर्नेछ। कुनै निकाय वा संस्थाले पुनर्निर्माण एवं प्रबलीकरणको प्रयोजनका लागि भूकम्प प्रतिरोधी आवासको डिजाइन वा निर्माण गर्दा स्वीकृति लिनु पर्नेछ ।"

(३) उपदफा (२) को सट्टा देहायको उपदफा (२) राखिएको छ:

"(२) पुनर्निर्माण गर्न अनुदान पाउने लाभग्राहीले उपदफा (१) बमोजिम स्वीकृत प्रविधि अपनाई निजी आवास पुनर्निर्माण गर्नु पर्नेछ ।"

(४) उपदफा (४) को सट्टा देहाय बमोजिमको उपदफा (४) राखिएको छ:

"(४) प्राधिकरणले भूकम्प प्रतिरोधी निजी आवासहरूको प्राविधिक मापदण्ड तर्जुमा गर्नका लागि प्राधिकरणले तोकेको अधिकारीको संयोजकत्वमा संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय, सहरी विकास मन्त्रालय तथा सहरी विकास तथा भवन निर्माण विभाग, त्रिभुवन विश्विद्यालय इन्जिनियरिङ्ग अध्ययन संस्थानका सम्बन्धित विषयका विज्ञ प्रतिनिधि तथा प्राधिकरणले आवश्यक ठानेका अन्य विज्ञहरू सहितको एक "भूकम्प प्रतिरोधी निजी आवास अनुदान मापदण्ड निर्धारण समिति गठन गर्नेछ ।"

(५) उपदफा (५) को सट्टा देहाय बमोजिमको उपदफा (५) राखिएको छ:-

"(५) सम्बद्ध आयोजना कार्यान्वयन इकाईले लाभग्राहीहरूलाई प्राधिकरणद्वारा स्वीकृत भूकम्प प्रतिरोधी प्रविधि सहितका न्यूनतम मापदण्ड उपलब्ध गराउने छ । लाभग्राहीले चाहेमा नमूना आवासको नक्शा रोज्न वा भूकम्प प्रतिरोधात्मक प्रविधि अनुसार अन्य डिजाइनहरूको घर बनाउन सक्नेछ ।"

(६) उपदफा (६) को सट्टा देहायको उपदफा (६) राखिएको छ:-

"(६) लाभग्राहीले घर निर्माण वा प्रबलीकरण गर्दा अनिवार्य रूपमा भूकम्प प्रतिरोधी प्रविधि अनुशरण गर्ने गरी र प्राधिकरणले तोकेबमोजिम गुणस्तर कायम गर्ने गरी सम्झौता गर्नु पर्नेछ ।"

(७) उपदफा (८) को सट्टा देहायको उपदफा (८) राखिएको छ:-

"(८) प्राधिकरण वा प्राधिकरणबाट तोकिएका संस्था, निकाय वा प्राविधिकले प्राधिकरणबाट तोकिएको ढाँचामा निरीक्षण र प्रमाणीकरण गर्नेछ । सो बमोजिम कार्य भए नभएको सम्बन्धमा प्राधिकरणले आवश्यकता अनुसार अनुगमन गर्नेछ ।"

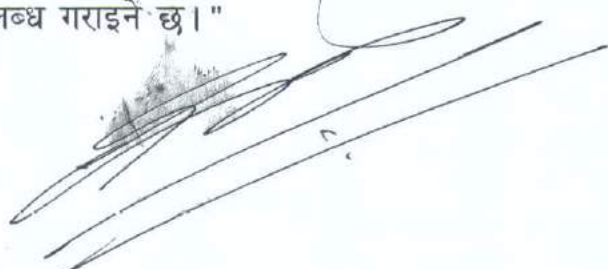
५. मूल कार्यविधिको दफा ५ मा संशोधन: मूल कार्यविधिको दफा ५ को—

(१) उपदफा (१) को सट्टा देहायको उपदफा (१) राखिएको छ:-

"(१) शर्त सहितको अनुदान सम्झौता पत्रको आधारमा प्राधिकरणले तोकेको निकाय वा स्थानीय तहबाट प्रक्रिया पूरा भएपछि लाभग्राहीलाई अनुदान रकम वितरण गरिनेछ ।"

(२) उपदफा (१) को खण्ड (ग) को सट्टा देहायको खण्ड (ग) राखिएको छ:-

"(ग) लाभग्राहीलाई अनुदान उपलब्ध गराउँदा अनुसूची—१को विश्लेषण समेतबाट आवास पुनर्निर्माण गर्नुपर्ने लाभग्राहीमा परेका घरधनीको हकमा प्राधिकरणले तोकेको प्रक्रिया अनुसार लाभग्राही पहिचान गरी प्राधिकरणले तोकेबमोजिम सम्झौता गरी पहिलो किस्ता वापत पचास हजार रुपैया, दोश्रो किस्ता वापत एक लाखपचास हजार रुपैया र अन्तिम किस्ता वापत शौचालय वा वैकल्पिक उर्जा समेत एक लाख सहित जम्मा तीन लाख रुपैया अनुदान उपलब्ध गराइने छ । अनुसूची—१ को विश्लेषणबाट प्रबलीकरण वर्गमा पर्ने लाभग्राही घरधनीका हकमा प्राधिकरणले तोकेको प्रक्रिया अनुसार प्राधिकरणले तोकेबमोजिम सम्झौता गरी प्रबलीकरणका लागी पहिलो किस्ता वापत पचास हजार रुपैया र अन्तिम किस्ता वापत पचास हजार रुपैया अनुदान उपलब्ध गराइने छ ।"

(३) उपदफा (१) को खण्ड (झ) को सट्टा देहायको खण्ड (झ) राखिएको छः

"(झ) सम्झौतापत्र तथा खर्च विवरण सम्बन्धी अभिलेख सम्बन्धित आयोजना कार्यान्वयन इकाईहरूले राख् पर्नेछ र सोको अभिलेखसम्बन्धित स्थानीय तह, सम्बद्ध केन्द्रीय आयोजना कार्यान्वयन इकाई तथा प्राधिकरणमा आवधिक रूपमा पठाउनु पर्नेछ ।"

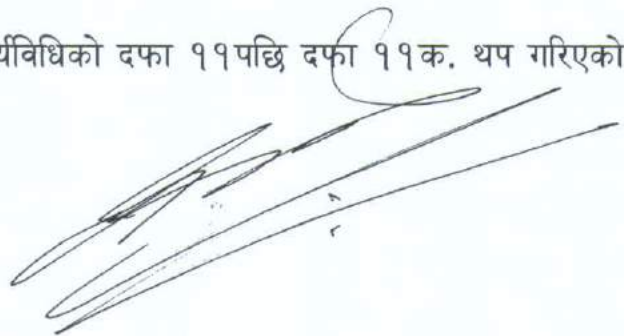
(४) उपदफा (२) को सट्टा देहायको उपदफा (२) राखिएको छः

"(२) स्वदेशी वा विदेशी साझेदार संस्थाको सहयोगमा निजी आवास पुनर्निर्माण एवं प्रवलीकरण गर्न अनुदान पाएको लाभग्राहीलाई यस कार्यविधि बमोजिम आवास अनुदान उपलब्ध गराइने छैन । तर निजी आवास पुनर्निर्माण गर्नको लागि प्राधिकरणबाट पहिलो किस्ता अनुदान दिएका लाभग्राहीलाई कुनै साझेदार संस्थाले प्राधिकरणको अनुमतिमा निश्चित मापदण्ड र प्रक्रिया पूरा गरी बाँकी किस्ता दिई निजी आवास पुनर्निर्माण वा प्रवलीकरण गर्न सक्नेछन् । यसरी अनुदान पाएको लाभग्राहीहरूले उपदफा (१) को खण्ड (ड) वा (च) बमोजिमको कर्जा लिन यस उपदफाले बाधा पुऱ्याएको मानिने छैन । तर निजी आवास भवन नै प्राप्त गरेका लाभग्राहीले यो सुविधा प्राप्त गर्ने छैनन् ।"

६. मूल कार्यविधिको दफा ६ मा संशोधनः मूल कार्यविधिको दफा ६ को उपदफा (१) को सट्टा देहायको उपदफा (१) राखिएको छः

"(१) निजी आवासका लागि आवश्यक पर्ने जस्तपाता, सिमेन्ट, हुक, कब्जा, काठ जस्ता निर्माण सामग्रीहरू स्थानीय बजारमा यथेष्ट मात्रामा उपलब्ध गराउन, गुणस्तर कायम गर्न गराउन तथा सोको नियमन गर्न गराउन सम्बन्धित जिल्लाका प्रमुख जिल्ला अधिकारीको संयोजकत्वमा प्राधिकरणले तोकेका निकायहरू, सम्बद्ध जिल्ला तहका कार्यान्वयन इकाईहरू, स्थानीय तहका निकायहरू, जिल्ला वन कार्यालय, उद्योग वाणिज्य संघ, निर्माण व्यवसायी संघको प्रतिनिधित्व रहने गरी निर्माण सामग्री आपूर्ति व्यवस्थापन तथा सहजीकरण समिति गठन गरिनेछ । उक्त समितिले बैठक सञ्चालन सम्बन्धी कार्यविधि आफै तय गर्नेछ ।"

७. मूल कार्यविधिमा ११क. थपः मूल कार्यविधिको दफा ११ पछि दफा ११क. थप गरिएको छः

११क.फारामको नमूना तथा ढाँचा तोके: यस कार्यविधिलाई कार्यन्वयन गर्न आवश्यक प्रक्रिया, पुष्ट्याई, फारामको नमूना तथा ढाँचाहरू कार्यकारी समितिले तय गर्न सक्नेछ ।"

द.मूल कार्यविधिको अनुसूची-१ मा संशोधन: मूल कार्यविधिको अनुसूची-१ को-

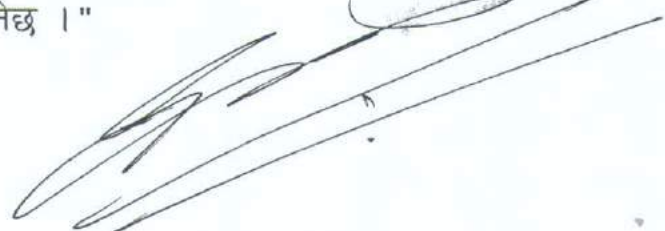
(१)बुँदा नं. (१)को सट्टा देहायको बुँदा नं. (१) राखिएको छ:

"(१) प्राधिकरणबाट संचालित भूकम्प प्रभावित आवास पुनर्निर्माण लगत संकलन कार्यक्रमअन्तर्गत संकलन गरिएको तथ्यांक विश्लेषण गर्दा क्षतिको स्तर (ग्रेड) तीन (मेजर रिपेयर), चार वा पाँचमा सूचीकृत हुनुको साथै प्राविधिक समाधान (मेजर रिपेयर वा पुनर्निर्माण) गर्नुपर्ने वर्गका घरधनीहरू र पुनर्निर्माण तथा पुनर्स्थापना सम्बन्धी गुनासो व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७३ र जोखिमयुक्त बस्ती स्थानन्तरण तथा पुनर्स्थापना सम्बन्धी कार्यविधि, २०७३ बमोजिम प्राधिकरणले तोकेको प्रक्रिय अनुसार तीन लाख रुपैयासम्म अनुदान उपलब्ध गराइनेछ । त्यस्तै गरी उक्त कार्यक्रम अन्तर्गत संकलन गरिएको तथ्यांकमा क्षतिको स्तर (ग्रेड) २ (साथै प्राविधिक समाधान -मेजर रिपेयर गर्नुपर्ने भएको)र क्षतिको स्तर (ग्रेड) ३ (साथैप्राविधिक समाधान -माइनर रिपेयर गर्नुपर्ने वर्गका) घरधनीहरूलाई प्राधिकरणले तोकेको प्रक्रिय अनुसार एक लाख रुपैया अनुदान उपलब्ध गराइनेछ ।

जोखिमयुक्त बस्तीबाट अन्यत्र सार्नुपर्ने भनी किटान भएका घरधनीहरू मध्ये कुनै घरधनीले आफ्नो इच्छा अनुसारसोही जिल्ला वा सीमाना जोडिएको प्रभावित जिल्लाको सुरक्षित स्थानमा बसोबास गर्न चाहेमा उक्त ठाउँमा घर निर्माण गर्न चाहिने जग्गा व्यवस्था गर्नकोअनुदान स्वरुप लागि प्राधिकरणले तोके बमोजिमको प्रक्रिया पुरा गरी दुई लाख रुपैया एकमुष्ठ उपलब्ध गराइनेछ ।"

(२) बुँदा नं.(२) को खण्ड (घ) को सट्टा देहायको खण्ड (घ) राखिएको छ:

"(घ) भूकम्पबाट क्षतिग्रस्त आवास भएकै जिल्ला वा सीमाना जोडिएको भूकम्पबाट प्रभावित जिल्लाको अन्य सहज हुने उपयुक्त स्थानमा आवास निर्माण गर्ने भएमा उल्लिखित अनुदान रकम उपलब्ध गराइनेछ ।"

(३) बुँदा नं.(२) को खण्ड (च) को सट्टा देहायको खण्ड (च) राखिएको छः

"(च)प्राधिकरणबाट संकलन गरिएको तथ्यांकमा समावेश भएका तर अनुदानसम्झौता हुन अगावै घरधनी स्वयंले घर निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिसकेकाघरधनी लाभग्राहीको हकमा निर्मित वानिर्माणधीन घर प्राधिकरणले तोकेको संस्था, निकाय वा प्राविधिकहरुले चेकजाँच गर्दा भूकम्प प्रतिरोधी भएमा तोकिएबमोजिम अभिलेख राखी अनुदान उपलब्ध गराउन सकिनेछ।"

(४) बुँदा नं.(५) को खण्ड (क) को सट्टा देहायको खण्ड (क) राखिएको छः

"(क) प्राधिकरणबाट गरिएको सर्भेक्षणको आधारमा अनुसूची १ को दफा १ मा भएको व्यवस्था अनुसार निजी आवास पुनर्निर्माण गर्नका लागि तीन लाख रुपैयाँ अनुदान प्राप्त गर्ने गरी सम्झौता गरेका तर पुनर्निर्माण हुने क्रममा घर भत्काउनु नपर्ने भई भूकम्प प्रतिरोधी प्रविधि प्रयोग गरी प्रबलीकरण गरेको अवस्थामा उक्त घरधनी लाभग्राहीलाई प्रबलीकरणको वर्गमा राखी सोही अनुरूप अनुदान सम्झौता परिमार्जन गरी प्रबलीकरण कार्य सम्पन्न गरेको अवस्थामा प्राविधिक जाँचको आधारमा प्राधिकरणले तोकेको प्रक्रिया अनुरूप दोश्रो तथा अन्तिम किस्ता स्वरूप पचास हजार मात्र उपलब्ध गराइनेछ ।

तर कुनै लाभग्राहीले उक्त रकमबाट प्रबलीकरण नगरेमा वा सम्बद्ध प्राविधिकबाट निरीक्षणको क्रममा भूकम्प प्रतिरोधी प्रविधि अनुरूप प्रबलीकरण नदेखिएमा प्रचलित कानून बमोजिम कारवाही हुनेछ ।"

(५) बुँदा नं.(५) को खण्ड (ग) को सट्टा देहायको खण्ड (ग) राखिएको छः

"(ग)क्षतिको स्तर (ग्रेड) १ भई प्राविधिक समाधान जुनसुकै भएको र क्षतिको स्तर (ग्रेड) २ को प्राविधिक समाधान -माइनर रिपेयर गर्नुपर्ने भनी यकिन भएका घरका घरधनीहरुले यस कार्यविधि बमोजिम प्रबलीकरण गर्न अनुदान पाउने छैनन् ।"

(६) बुँदा नं.(६) को सट्टा देहायको बुँदा नं. (६) राखिएको छः

"माथि बुँदा नं. (५) को खण्ड (क) र (ख) मा उल्लिखित प्रावधान अनुसार निजी आवास प्रबलीकरण गर्नका लागि एक लाख रुपैयाँ अनुदान प्राप्त गर्ने गरी सम्झौता गरेका, तर प्रबलीकरणका क्रममा उक्त घर भत्किएमा वा भत्काउनु पर्ने अवस्था भई पुनर्निर्माण गर्नुपर्ने